

राज्यशास्त्र

अनुक्रमणिका

संविधानाची वाटचाल

क्र.	पाठाचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
१.	संविधानाची वाटचाल.....	६९
२.	निवडणूक प्रक्रिया.....	७५
३.	राजकीय पक्ष	८२
४.	सामाजिक व राजकीय चळवळी.....	९१
५.	भारतीय लोकशाहीसमोरील आव्हाने	९७

क्षमता विधाने

अ.क्र.	घटक	क्षमता
१.	संविधानाची वाटचाल	<ul style="list-style-type: none"> ■ संविधानामुळे भारतातील लोकशाही दृढ झाली हे जाणून घेणे. ■ संविधानाची वाटचाल सामाजिक परिवर्तनाच्या दिशेने होत असल्याचे सांगता येणे.
२.	निवडणूक प्रक्रिया	<ul style="list-style-type: none"> ■ निवडणूक आयोगाचे महत्त्व जाणून घेणे. ■ निवडणुकीत प्रत्येक मतदाराने मतदान करणे ही संविधानात्मक जबाबदारी आहे, ही जाणीव विकसित करणे. ■ निवडणूक प्रक्रियेत जनतेची भूमिका महत्त्वाची असते हे ओळखणे. ■ निवडणूक प्रक्रियेची माहिती मिळवण्यासाठी व्हिडीओ क्लिपची मदत घेणे. ■ मतदारसंघाच्या नकाशात स्वतःचा मतदारसंघ शोधतो/लोकसभा मतदारसंघ शोधणे/दर्शवणे.
३.	राजकीय पक्ष (राष्ट्रीय)	<ul style="list-style-type: none"> ■ राजकीय पक्षांची जबाबदारी व कार्ये जाणून घेणे. ■ नव्याने अस्तित्वात येणाऱ्या पक्षांची कारणमीमांसा करता येणे. ■ भारतातील राष्ट्रीय पक्षांच्या धोरणाची तुलना करून निष्कर्ष काढता येणे. ■ राजकीय पक्षांच्या निवडणूक चिन्हांचा संग्रह तक्ता तयार करणे.
४.	राजकीय पक्ष (प्रादेशिक)	<ul style="list-style-type: none"> ■ महाराष्ट्रातील प्रादेशिक पक्षांची तत्त्वे व कार्ये सांगता येणे. ■ एखाद्या पक्षाचे नेते, त्यांच्या सभा याविषयीच्या बातम्यांचे संकलन करता येणे. ■ प्रादेशिक पक्ष प्रबळ का होतात याची चर्चा करणे.
५.	सामाजिक व राजकीय चळवळी	<ul style="list-style-type: none"> ■ सामाजिक व राजकीय चळवळींचा अर्थ समजून घेणे. ■ सामाजिक चळवळी जनजागृतीसाठी कोणत्या मार्गांचा अवलंब करतात हे ओळखता येणे. ■ महिला व अन्य दुर्बल घटकांच्या सक्षमीकरणाचा अर्थ सांगता येणे. ■ शेतकरी व कामगारांच्या मागण्यांची माहिती करून घेणे. ■ विद्यार्थी चळवळीसंबंधी वर्तमानपत्रातील बातम्या गोळा करणे.
६.	भारतापुढील आव्हाने	<ul style="list-style-type: none"> ■ 'विविधतेतील एकता' याचा अर्थ सांगता येणे. ■ भारतातील विविधतेचा आदर करण्याची वृत्ती विकसित होणे. ■ विविध आव्हानांचे वस्तुनिष्ठ स्वरूप स्पष्ट करता येणे. ■ अंतर्गत आव्हानांना तोंड कसे देता येते याचे विवेचन करता येणे.